

De veldparelmoervlinder.

Honderden veldparelmoervlinders Buitenlandse taferelen op de Bemelerberg

Tekst:
Kars Veling en Albert
Vliegthart
De Vlinderstichting

De veldparelmoervlinder is altijd al een zeldzame vlinder geweest in Nederland. Deze soort vloog halverwege jaren '90 nog langs de kanaalbermen langs het Julianakanaal. In 2004 werd hij na jaren van afwezigheid weer op de Sint Pietersberg gevonden en is daar sindsdien met enige regelmaat gezien. Toch lijkt de soort zich vanuit de bronpopulatie bij het Belgische Lanaye nog niet echt op onze vlinderrijkste berg te kunnen vestigen. Dat lijkt nu wel het geval in het natuurgebied van Stichting het Limburgs Landschap, de Bemelerberg.

In het kader van een veldproef om de overleving van rupsen onder invloed van schapenbegrazing te onderzoeken, is in 2007 een aantal rupsennesten op de Bemelerberg uitgezet. Het jaar daarop werden er op de monitoringroute al een paar vlinders gezien. Vorig jaar waren dat er al ruim tien keer zoveel, en in de laatste week van mei 2010 werden er al ruim over de 300 vlin-

ders geteld. Hoe onwaarschijnlijk het ook mag klinken, het was zelfs verreweg de algemeenste soort op de Bemelerberg. Vanaf de paden langs de waardevolle en verder voor publiek niet toegankelijke graslanden konden oplettende bezoekers de soort zelf zien. Tientallen individuen dronken nectar op de naastgelegen weilanden of zaten op de vochtige grond te drinken.

Herstelbeheer

In dezelfde periode blijkt de veldparelmoervlinder eveneens hoge aantallen te bereiken in Vlaanderen. Ook bij Lanaye is de soort in een redelijk aantal waargenomen en op de Sint Pietersberg is de veldparelmoervlinder dit jaar wederom gezien. Het lijkt dus een bijzonder goed jaar voor deze soort. Mogelijk speelt de afgelopen strenge winter daarbij een rol; juist in relatief warme en vochtige winters kan er nogal wat sterfte optreden onder de rupsen. De situatie op de Bemelerberg is blijkbaar weer zeer geschikt voor de veldparelmoervlinder. De soort is er verdwenen nadat de begrazing op de berg werd gestopt en het gebied dicht groeide. Jaren van herstelbeheer sinds

1980 door Stichting Het Limburgs Landschap hebben hun vruchten blijkbaar afgeworpen! In de lage kalkgraslandvegetatie heerst weer een gunstig (warm) microklimaat. Het onderzoek naar de begrazing heeft ertoe geleid dat het beheer op de Bemelerberg is aangepast, waardoor er minder sterfte is in de rupsennesten, door begrazing of vertrapping van de schapen.

Zwerftochten

Als er veel vlinders in een vrij klein gebied vliegen, wordt de neiging tot zwerven groter. Dat kan betekenen dat ook andere geschikte plekken in de buurt van Bemelen worden gekoloniseerd. Bij het parkeren van de auto kunnen de eerste individuen al worden gezien in de dorpskern van Bemelen. Ook is de soort al waargenomen in de nabij gelegen groeve Blom. Bij deze zwerftochten is de veldparelmoervlinder op zoek naar kruidenrijke, droge en schrale graslanden met een open, korte, vrij rommelige mozaïekstructuur. Lage vegetaties met een hoge dichtheid aan smalle weegbree worden afgewisseld met hogere overstaande vegetaties waarin de rupsen kunnen overwinteren en zich verpoppen. Daarnaast is er wat kale grond aanwezig en groeien er vaak op korte afstand bloemrijke ruigten met geschikte nectarplanten. Meestal is er enige beschutting in de vorm van verspreid staande struiken, struweel of een bosrand. Aan de hand van deze

De veldparelmoervlinder

Veldparelmoervlinders zijn echte warmteminnaars en vooral actief bij zonnenschijn. De vlinders vliegen vanaf half mei tot half juni vooral op plaatsen met veel nectarrijke kruiden, veelal composieten zoals knoopkruid, margriet, muizenootje en biggenkruid. De waardplant van de veldparelmoervlinder, waar de rupsen zich op hebben gespecialiseerd, is smalle weegbree. Na de paring zoekt het vrouwtje als afzetplaats voor de eitjes planten die groeien in een open en korte vegetatie, op de warmste plekjes nabij kale grond of juist in de luwte van hogere planten. De rupsen leven in groepen van tientallen exemplaren in spinselnesten op de waardplant, waar ze ook overwinteren. Op zonnige dagen in het vroege voorjaar kunnen ze zonnend op de plant worden gezien.

beschrijving zou je verwachten dat de veldparelmoervlinder veel algemener is. Maar de schijn bedriegt: schrale plekken zijn vaak verruigd en worden zelden zo beheerd dat er een mozaïekstructuur ontstaat. Maar na herstel op de Bemelerberg bleef de vraag: waar moeten de vlinders vandaan komen? Hopelijk zijn de vlinders in dit gunstige jaar in staat om weer nieuwe gebieden in de omgeving te koloniseren. Dat is nodig ook, want op termijn kan deze mooie vlinder zich alleen handhaven in een netwerk van geschikte plekken. Toch blijft het vreemd om in de tuinen van Bemelen veldparelmoervlinders op de bloemen te zien. Hopelijk moeten we daar maar aan wennen!

Veldparelmoervlinder op de Bemelerberg.